

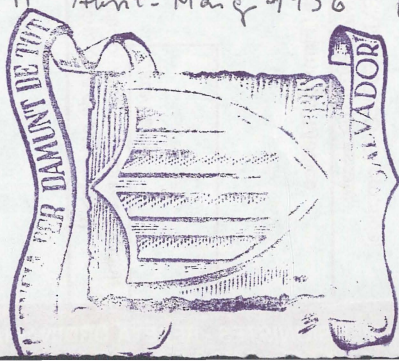
IV Setmana Cultural Valencianista

(Del 26 de juliol al 2 d'agost de 1936)

Dimecres. — DIA DE LA LLENGUA. "Els parlars comarcals valencians" pel senyor Stanhis Guarnier. — "La classe de valencià al Centre de Cultura Valenciana" pel professor del mateix, senyor Carles Salvador.

TIMÓ, Butlletí de "Proa" Consell de Cultura i relacions Valencianes.

València, Any II Abril - Maig 1936 Núm. 10-11 p.3

La classe de Valencià del
Centre de Cultura Valenciana -

1

Temps:

Una vegada més venim a la tribuna pública a demanar-vos atenció per les qüestions idiomàtiques valencianes. En aquesta creuada que hem i manyrés des de la premsa, des del llibre, des de les oficines de correcció i que es veu en aquests parlaments no posem sinó una voluntat i patriotisme. Beni, dia dedicat a la llengua ens faria més gràcia escoltar els fildèls valencians que no parlar, perquè sempre ens ha fet més goig estudiar, aprendre, que no ensenyar. Encara que avui no venim personalment a ensenyar temes o punts de les qüestions gramaticals que aquest estiu ens preocupen primer part en la sessió d'avui per fer una informació que els organitzadors de la Setmana Cultural han entès és interessant perquè és divulgació d'una tasca constructiva, potser la més sòlida que en aquesta

època fa el valencianisme cultural. 2

Les ~~meues~~ ^{nostres} primeres paraules podrien ésser el nou mot d'ordre del valencianisme: "Ja en sabem, veu, de gramàtica valenciana?". Aquesta pregunta que podríem fer-nos mutuament tots els presents, tots els valencianistes i fins tots els valencians no analfabets hauria d'ésser motiu d'una constant preocupació nostra. Si escrivim valencià i no sabem gramàtica valenciana ¿com podem escriure amb correcció? Si volem escriure valencià i en l'aprenentatge no volem donar una ullada a la nostra gramàtica ¿com podem recórrer i aconseguir el nostre objectiu? Precisa l'estudi gramatical, encara que siga elemental, a totes les persones que vulguen tindre una mitjana cultural general. Precisa escriure correctament i la correcció implica coneiximents gramaticals.

En qualsevol país un nacional qualsevol es preocupa de la correcció dels seus escrits de tal manera que les ~~fe-~~
evra-

des ortogràfiques — i no diguem les altres 3
errades gramaticals — són considerades
com a escassa formació cultural fins al
punt de determinar la no possessió de
títols acadèmics i la no aprovació d'exà-
mens escrits.

I si al País Valencià la nostra llengua no
és considerada i usada pels valencians en el
mateix pla que qualsevol altra llengua en
el seu país natural és per una defecció nostra.
Volem, i els nostres esforços són fets en aquest
sentit, que els valencians escriguen el
valencià amb la mateixa correcció que
un francès cult escriu la seua llengua
francesa, com un castellà cult escriu la
seua llengua castellana.

El nostre poble parla valencià i qui escriu
valencià és una minoria selecta, conscient
dels seus deures, culta, activa i enfeveori-
da, el cor de la qual està quanpat per
l'ama a la terra. Aixa minoria d'esperit
selecte ha de transformar-se en una ma-
joria de valencians, en la totalitat dels
valencians perquè si políticament el va-

Valencianisme ha d'ésser una ètica, intel·lectualment ha d'ésser una cultura que ha de viure en el redós familiar, en l'ambient del carrer, en el còrcol i en l'ateneu, en el diari i en el llibre, en l'escola i en la Universitat. El valencianisme ha de tindre unitat de cultura idiomàtica perquè la nostra, com tota llengua viva, si no és escrita uniformement corre el perill de fraccionar-se en dialectes cada dia més minúsculs. I el destruïment dialectal anuncia l'usa de la mort de les llengües. Contràriament, els llenguatges escrits normalitzats cohesionen els dialectes; la reglamentació, la normalització científica d'una llengua, la culturació conscient d'un idioma, l'eleva, el depura i dignifica i el fa apte per a tota la vida intel·lectual d'un poble.

Però si ~~no~~ la normalització és feta segons les lleis de la filologia no pot haver per al valencià més d'una Gramàtica i per tant no hi pot haver més d'una

5
sola ortografia. I nosaltres valencians cultes, i nosaltres valencians patriotes, no hem d'usar altra ortografia que l'oficial. Amb ella hem d'escriure tots tant si ens plan com si no ens plan en tota la seua extensió i qui no escriu segons les bases de l'ortografia oficial valenciana fa errades voluntària o involuntàriament com fa errades d'ortografia qui no escriu el castellà segons les normes de l'"Academia de la Lengua Castellana", tant si li plan com si no, la tal ortografia. I dic açò perquè ^{ho} entenquen els qui inconscientment es desentenien d'escriure correctament el valencià i els qui per tindre un esperit anàrquic o tindre l'ànima venuda a l'enemic que en aquest cas és tota cultura lingüística forastera, s'entesten a donar al públic treballs ortografiats horridament; és més que el pecat filològic: s'entesten a redactar treballs en una sintaxi mixta de castellà i valencià. Ja sé que això, en part, és atribuïble a ignorància lingüística; però ja és hora de dir ben alt i ben fort que la

mala fe, i l'egolatria fan el fet que dic - 6
ta la impotència mental.

He dit ignorància de les més elemen-
tals qüestions gramaticals valencianes.
I bé; ja no es pot culpar l'escola de prime-
res lletres, ja no es pot carregar tot el pes de
la ignorància del valencià a les escoles de
primeres lletres com fins ara ha vingut
fent-se repetint un tòpic que sembla ve-
dir el despreocupat; ja no es pot carre-
gar part de la nostra ignorància al publi-
cista o al llibreter per no posar a l'abast
del possible comprador, de l'estudiós en po-
tència, els instruments del treball neces-
aris. Aní qui vol estudiar Gramàtica va-
lenciana l'estudia perquè ~~si~~ li ha
llibres, perquè li ha classes orals de va-
lencià, perquè li ha cursos per correspon-
dència. Aní ja no es pot parlar d'iguo-
rància imposada, sinó d'ignorància vo-
luntària. Aquesta qüestió la té superada
el valencianisme cultural. Qui ignora el
valencià és perquè no vol estudiar-lo. Els
escriptors que fan errades gramaticals és

per causa de llur peresa mental. Per 7
aquestes raons ja no és possible deixar pas-
sar per alt certes incorreccions idiomàtiques,
i per açò mateix cal assenyalar amb el dit
tots els qui deliberadament o per desconeixença
ensabruen la llengua del poble amb barba-
rismes gramaticals.

Si els mitjans actuals d'ensenyament
del valencià ens lliuren d'aquella gran
penúria de què havem parlat tampoc no
s'han produït aïllats.

Tenim l'obra filològica i gramatical del
P. Fullana qui en 1915 escriu una "Gramàti-
ca Elemental de la Llengua Valenciana"
la qual, com és natural, no era una Gra-
màtica intangible d'impossible reforma.
Tant és així que set anys més tard,
~~el P. F.~~ en publicar el P. Fullana el seu
"Compendi de la Gramàtica Valenciana" es
fan reformes ortogràfiques d'alguna
importància: «... modificàrem, - din - en
part, la primera Ortografia, per reconèixer
que l'estudi del valencià havia pro-

gressat notablement, encara que no ⁸ tant com era de desitjar. » Deu anys més tard, en desembre de 1932 rig-
nava el P. Fullana unes noies No-
res amb la totalitat de les entitats
culturals valencianes i una clar-
ga llista d'escriptors, poetes i intel·lec-
tuals. És que havien progressat tant
~~no~~ com era de desitjar els estudis
del valencià? No; però havien pro-
gressat més i més i es plasmaraven
en aquelles Bases. ✱

I des d'aleshores tenim una Orto-
grafia Oficial que ens cal acatar sen-
se dubtes ni derrotismes de cap mena.

El "Centre de Cultura Valenciana", pocs
anys després, creà una càtedra de Valen-
cià a la Universitat. I la llengua va-
lenciana entrà en aquella docta casa
si no amb tots els honors que li corres-
ponen, puix que el seu estudi no era
obligatori, al menys resonava el nostre
verb dins la Universitat i es fea respectar

per la seua antigor i la seua belletat. 9
~~Én menester que~~ La Dictadura, enemiga
de les nostres característiques racials, su-
primí la Càtedra. El Dictador creia, segura-
ment, que així acabava amb un dels nos-
tres instruments de renaixença patriòtica; però
no ha estat així. Els estudis gramaticals,
a partir d'aquella data, han estat més
brillants i aquelles llavors sembrades pel
P. Fullana han donat fruits tan saus i
tan saborosos com els que avui els estu-
dians de valencià podem aprofitar. Re-
corde's l'obra dels senyors Revest, Janclis,
Guarner i Guillem Renat.

Cal pensar, però, si la Càtedra de Valencià
del Centre de Cultura a la Universitat rendí
tant com el valencianisme esperava. Di-
quem el nostre parer personal: no rendí
prou. Vegem les causes. Els estudis lingüís-
tics que aleshores, com ara, calia fer eren
de dues classes: filològics de cara als gra-
màtics i estudis gramaticals de cara al po-

ble. Estudis d'investigació i estudis 10
d'aplicació; els teòrics i els pràctics. Més
quants filòlegs basten per a omplir una èpo-
ca, és a dir, una llengua pot ésser supera-
da amb el treball d'uns quants filòlegs;
perquè ~~una llengua~~ un poble en venai-
xença tinga la seua llengua en correcta
funció és menester que el mateix poble
tinga coneiximents gramaticals, que els
intel·lectuals conequen la gramàtica, que
eixe poble tinga un bon nombre de gra-
màtics que difonguen la correcció de la
llengua. El País Valencià necessitava, com
necessita, més una classe de Gramàtica que
no una classe de lingüística. I la classe de
la Universitat fea ensenyaments filològics,
fea estudis molt seriosos i molt profundes
en comparar el valencià amb altres idiomes,
estudiava l'evolució del valencià, els proble-
mes fonètics propis d'un laboratori de fonè-
tica i, també, estudiava gramàtica potser més
gramàtica general que no gramàtica particular
i sobretot, pràctica.

Amb el P. Fullana teníem el lingüista;

el que no arribàrem a tindre ^{foren} els divulgadors del lingüista, els gramàtics que ens senyaren als escriptors, als poetes, als periodistes, als mestres, l'ús correcte de la nostra llengua.

Resultats? Ben mirros. I ens dol que ho foren; i ens dol que la càtedra tinguera pocs alumnes; i ens dol que la Dictadura apunyalava aquella classe que, a la fi, per raó de la natural creixença del valencianisme, per virtut de les vocacions despertades i en força d'una millor orientació, la càtedra hauria estat tan eficient com la nostra cultura necessita. Però que el valencianisme ha demanat el restabliment de la creació d'una nova càtedra de valencià a la Universitat però no ho ha aconseguït. Avui hi ha un Institut d'Idiomes on el nostre no és ensenyat. És d'una injustícia patent. És una falla de l'Institut que s'haurà de reparar. Hi ha un Seminari de Filologia que, com l'antiga càtedra no és l'eina de treball que més s'ajusta a les necessitats de la divulgació i correcte de l'idioma. El Seminari de Filologia, no obstant, no ha publicat

els seus treballs si és que n'ha fet. O bé l'2
resta inactiu o bé resta mut.

I es pensà fer tasques ben acostades al poble. Exemple: cursos de gramàtica per correspondència a base d'unes lliçons tèorico-pràctiques inserides a les pàgines d'aquell setmanari que tant influí i tant propagà les *Normes Oficials*. Els cursos per correspondència van tindre un èxit esclatant. Des dels quatre punts cardinals del País Valencià ens arribaven lletres d'ànim, exercicis resolts, concsciències patèticament desvetllades, vocacions literàries despertades. Les qüestions gramaticals comencen a interessar profundament. Apareixen els defensors de les *Normes Ortogràfiques* i el que és més interessant important s'inicia la depuració de la sintaxi i la fixació morfològica. Els cursos per correspondència s'arrelen; i a València, Alacant i a Castelló es creen oficines de correcció, centres de divulgació d'expansió gramatical

de depuració lingüística amb molts cents - 13
nars d'estudiosos inscrits i practicants.

El Centre de Cultura Valenciana sempre
amateur a les qüestions lingüístiques restablí
la seva antiga Càtedra de València i en nomena
titular d'ella. ¿Què és la classe del Centre
de Cultura? És una de les pedres angulars so-
bre les quals s'està bastint la reconstrucció del
valencià literari modern. En fer-nos càrrec
de la Classe, i en organitzar el pla de tre-
ball desitjàvem aconseguir un grup d'es-
tudiosos que disposats a seguir el progra-
ma que els donàrem, fóra el que fóra, poque-
ren ésser uns continuadors de la classe,
allà on es trobaren. Desitjàvem tindre
~~ben prompte~~ uns alumnes que esdevin-
gueren professors de valencià. I el Centre
de Cultura, en convocar l'apertura de
la seva Càtedra, anunciava que donaria
títols de professor lliure de valencià als
alumnes que demostraren suficients coneixi-
ments de l'idioma.

‡ La Classe tingué una solemne aper-

tura. Nosaltres, en aquella sessió en la 14
que donàrem a conèixer el pla a requirir te-
nien present aquelles prudentes paraules
de Fénelon:

« Un gramàtic savi corre el perill de com-
pondre una gramàtica massa curiosa i
massa plena de preceptes. Em sembla
que convé limitar-se a un mètode curt
i fàcil. No donen, de moment, sinó les
regles més generals; les excepcions ja
viendran a poc a poc. La gran cosa és po-
sar una persona, tan prompte com es pu-
ga, dins l'aplicació sensible de les re-
gles, per un ús freqüent: després, aquesta
persona ja troba plaer en remarcar el
detall de les regles que ha requides, des
del primer moment, sense poder-li atenció.»

I en la Classe del Centre hem treballat
intensament; hem estudiat les qüestions
gramaticals més necessàries per a la depu-
ració de la nostra llengua; hem donat les
regles més imprescindibles i a base d'elles
s'han fet centenars d'exercicis. I en ter-

15
minuar el curs mes proves demostratives
de la possessió de múltiples coneiximents
gramaticals han tancat, amb les calor de
l'estiu, la Classe.

¿Esteu satisfets del treball efectuat? Sí.

Qüestions gramaticals teòriques i senzilles i
resoltes pràcticament, han de donar resultats
eficients.

Ara ja tenim iniciat un curs de professors
de valencià que el Centre podria utilitzar per
tal de propagar l'ensenyament del valen-
cià. Ara ja tenim un centre de treball on
el literat, el mestre, el funcionari pot perfe-
ccionar el seu valencià i on es pot obtenir
un títol que hauria de reconèixer l'autono-
mia valenciana triomfant.

El triomf de l'idioma és el triomf del
País Valencià. Perquè triomfe l'idioma és
menester que els valencians l'estudien i
l'usen constantment. No és prou tindre bons
literats, bons poetes valencians. Cal que l'idio-
ma impliqui la vida ciutadana en tots els
seus aspectes. I cal que la valencianisació
idiomàtica siga total i que la seua creixença

estiga allunyada de vicisaments i turpi-¹⁶
tuds. Hem ha normalisat el valencià i nin-
gú no ~~deu~~ apartar-se de les normes establir-
tes. Altrament fóra establir una anarquia.
Ni científicament, ni patriòticament es pot
anar contra el valencià normalisat. « A
hores d'ara - diu el filòleg Guillem Renat -
el perill més gros en què la llengua literà-
ria podria caure és de fer cas al xarlata-
nisme insolent dels escriptors dialectalistes
i patoisants.

I res més, senyors: Hem feta la informació
que ens proposàvem i ~~la~~ hem tractat de de-
mostrar els guanys obtinguts en haver norma-
lisat la gramàtica de la nostra llengua.

